

Safiye Hüseyin Elbi (1881 - 1964)

1881 yılında doğmuştur. Safiye Hüseyin İngiltere’de deniz ateşesi olan Ahmet Paşa’nın kızıdır. Annesi İngiliz soylularından Hammond Wilward’ın kızı Josephine Wilward’dır. Büyükbabası Miralay Şükrü Bey Kırım Savaşında Florence Nightingale’i Kırım’a götüren geminin süvarisiydi. Deniz yarbayı Hüseyin Bey’le evlendi. 1964 Temmuz’unda İstanbul’da vefat etti.

Balkan Savaşına hemşire olarak katıldı. Balkan savaşı ve I. Dünya Savaşı döneminde İstanbullu hanımların fahri olarak hemşirelik yapmalarına öncü oldu. Dr. Besim Ömer Paşa ile çalıştı. I. Dünya Savaşı sonunda Avrupa’nın çeşitli ülkelerindeki Türk esirleri ve öğrencilerine yardım etmek, Kızılhaç Teşkilatı’yla görüşmek için Avrupa’ya gönderildi. Görev dönüşü hazırladığı raporda izlenimlerini anlattı.

Çanakkale Savaşı başladığında gönüllü olarak Reşit Paşa Hastane Gemisi’nde başhastabakıcısı olarak görev yaptı. Gemiye sürekli yaralı taşınmakta, gemi dolunca da yaralılar Hilal-i Ahmer hastanelerine getirilmekteydi. Çanakkale Savaşlarını Safiye Hüseyin şöyle anlatmıştı: "... Çanakkale’de uzun müddet kaldım. Çanakkale’de savaş başladığında Alman Salibiahmer (Alman Kızılhaçı) ile bizim Hilal-i Ahmer Cemiyeti birleşmiş, Reşit Paşa vapurunu hastane gemisi yapmıştık. Ben bu geminin hastabakıcısı olmuşum.”

Darülfünûn Konferans Salonu’ndaki derslere devam etti. Balkan ve Çanakkale Savaşları’nda gönüllü hastabakıcılık yaptı. Safiye Elbi ilk hizmeti Osmanlı Hilal-i Ahmer Cemiyeti’ydi. Bu cemiyetin Hanımlar Heyeti Merkeziyesinin kurucularından oldu. Kızılay ve Cehaletle Mücadele Derneğinden onur belgeleri aldı. Çanakkale Savaşı’ndaki hizmetlerinden dolayı kırmızı şeritli harp madalyası verildi. Amerika ve Avrupa’daki birçok kongreye katıldı. Göçmenlere Yardım Derneğinde, Verem Mücadelesinde, Yeşilay Kadınlar Kolunda, Kızılay Sanat Evinde çalıştı. Florence Nightingale madalyası aldı. Yapılan bir röportajda kendi ifadeleri ile hemşirelik meleğine tutkusunu anlatmaktadır.

Safiye Hanım yerli ve yabancı kuruluşlardan çok sayıda nişan almıştı (solda). 1961 yılında ünlü devlet adamı Hamdullah Suphi Tanrıöver ve dostlarıyla birlikte (üstte).
Safiye Hanım received numerous decorations from Turkish and overseas organisations (left). She is seen here with the famous Turkish statesman Hamdullah Suphi Tanrıöver and with her friends in 1961 (above).

“Gittiğim şehirlerde hemen hastaneleri, hemşire teşekkürlerini ziyaret ederim. İsviçre’de, Kanada’da bu davaya verilen önemi gördüğüm zaman içim titrerdi. Bütün temennim hemşireliğin bizde de bir an önce layık olduğu mevkie ulaşmasıdır. Bunu görürsem hayatımın en büyük saadetini duyacağım.”

“Bizim mesleğimiz aşk ister. Şimdi aşk yok. Bu yüzden Hemşirelik davamız henüz halledilmedi. Genç kızlarımız bu mesleğe rağbet etmiyorlar. Bizim zamanımızda hastanelerde hep paşa kızları çalışırdı. Dünyanın her tarafında bu böyledir. İsveçte ilk hastabakıcı teşekkülü kraliçenin nedimeleri ile başladı. Almanya’da bu davanın öncülüğünü Kontes Albach yaptı. Biz çalışmaya başladığımız zaman hastanede doktorlar da, hastalar da şaşırılmışlar “buradaki üzücü, sıkıntılı şartlar içinde çalışmanız günahdır” demişlerdi. Ama biz böyle düşünmüyorduk. Bakımımızla iyileşen, gözleri parlayan hastalar görmek dünyalara bedeldir. Hastalara yardım etmek, acılarını dindirmek sevinciyle doluyorduk, gözümüz başka bir şey görmüyordu artık. Bir kadın eliyle bakılmak, kadın şefkatiyle sarılmak hastaların moraline de tesir ediyordu. Bize “valde sultan, valde hanım, hanım anne diyorlardı. Evimde iki çocuğumu bırakmıştım ama, hastaneden yüzlerce çocuğum vardı. Hepsi bana muhtaç. Harbi Umumide Reşit Paşa gemisindeydim. Yaralı çoktu, hastalar yerlerde yatıyordu. Başından ameliyat olmuş bir askeri şimdi de görür gibiyim. Yarası çok ağırdı, saatleri sayılıydı artık. Doktor her şeyi yapmıştı ama, iş işten geçmişti. Yanına gittim, dudakları kupkuruydu. Can çekişiyordu. Biraz su verdim, baktım alıyor, biraz daha verdim.

Kımıldamaya başladı, ümitle koştum, süttozu eritip kaşıkla yavaş yavaş içirdim. Durumu gittikçe düzeldi. Birkaç saat içinde ölümden hayata döndü.”

Kaynaklar

1. Bilgin İ: Çanakkale'nin Kadın Kahramanı:Safiye Hüseyin. Timaş Yayınları, 2008, İstanbul.
2. Hekimoğlu M:Florence Nightingale Madalyasını Alan İlk Türk Kadını: Safiye Elbi. Dergi Adı Belli Değildir. Tahmini Yayınlandığı Tarih: 1955.
3. Toros T:Safiye Hüseyin Elbi. Skylife Dergisi. Nisan 54, 1995.